

Dr. Baktay Miklós

MÓDOSULT TUDAT

Novellák

Dr. Baktay Miklós

MÓDOSULT TUDAT

Novellák

Pszichogram

© Dr. Baktay Miklós 1999, 2019

ISBN 978-615-81271-5-8
ISBN 978-615-81271-6-5 (e-pub)

Szerkesztő: Baktay Zelka
Lektor: Bélteki Krisztina
Korrektor: Máté Gizella

BAKTAY
HÁZASPÁR

*A klasszikus festőben a tudattalant keresem,
a szürrealista festőben a tudatosat.
(Freud)*

TARTALOM

MÓDOSULT TUDAT.....	9
Saját szemetünk	15
KÖRFOLYOSÓ.....	32
Kijárat	35
APOROK.....	42
Kötélékek.....	59
MINEK?	63
Szerencse.....	74
BUDI.....	78
Balszerencse	81
ÚGYMARADTAM.....	85
Sülthal.....	92
VÁGYÁLOM.....	101
A romlás virága.....	121
KERETEK.....	126
Másképp.....	165
NAPLÓ.....	167
Április 17.....	167
Április 19.....	170
Április 19.....	176
Április 23.....	185

Április 24.	189
Más kép	190
Eliza	192
Kenyérsütés	202
Ceruzaforgács	203
Kamásli.....	203
Fokhagyma.....	204
Édesség	205
Tanítás	206
Borító	207
Álom.....	208
Lottó.....	209
Manuela.....	210
Keretek.....	211
Más kép	212
Vége	213
KIVÉGGZÉS.....	220

MÓDOSULT TUDAT

Hallottam mesélni, hogy a bálnák akkora hatalmasok, annyira nincsen természetes ellenségük, annyira könnyedén kiszűrrik táplálékukat a tengerből, hogy nincs más dolguk, mint szeretni egymást. Nem volt szükségük arra, hogy olyan nyelvet fejlesszenek ki, mint a mienk, mert mit nekik éhség, fázás, fájdalom, mit nekik harc, intrika, nagy-ravágyás – felmerülnek a végtelenben és fel is oldódnak benne. Teleéneklük az óceánt. Örömszenélnék. Egymásra hangolódnak és bezengik a világtengert. Hangjuk messzire hallatszik és mindent felölel. Önmagában öröm az éneklés, magánvalóan és egymásért valóan, önjutalmazás, és kölcsönös örömszerzés. Ha kifejez valamit a bálnák dala, akkor nem többet és nem kevesebbet, mint azt az örömet, amit az éneklők egymásnak szereznek az együtt énekléssel.

Egy német szólás szerint, akik együtt énekelnek, kis-ujjukat nyújtják a sátánnak. Valószínűleg úgy kell ezt érteni, hogy túllépnek a morális gátakon, egy idő után mindegy, mit énekelnek, gyerekdal, Illés sláger, munkásmozgalmi dal, azon belül is mindegy, hogy szocialista vagy nemzeti szocialista. Csak az együtt éneklés öröme számít, hogy együtt fújjuk a dalt.

Néha nekem is sikerül így ráhangolódni valakire, követni a ritmusát, hanglejtését, gondolatát. Nincs benne semmi ördögös. Ülök vele a kocsmában, kupében vagy a folyosón és beszélgetünk. Amikor kezdem megszeretni, akkor megmozdítom egy kicsit a csípőmet, mintha helyezkednék, fészkelődnék, ficeregnék. Csakhogy felfelé mozdítom. Mintha hastáncot járnék, mintha a sört lötyögtetném benn, a

gyomromban, mintha folyadékkal lenne félig feltöltve a hasüregem. Azután azt képzelem, hogy a mellem is egy ilyen lavór, félig töltve, meg a fejem is. Így tudom én átvenni annak a ritmusát, hanglejtését, gondolatát, akivel szeretettel beszélgetek. Így skálázok, hogy ráálljak az ő nótájára. Ilyenkor laza leszek, elengedem magam, levetem az elméleteket, a súlyos mondandókat, felhagyok a győzködéssel, feloldódok valami tágabb emberiben, valami olyan tengerben, amiben együtt úszunk azzal, akit most már egyre jobban kezdek megszeretni.

Ahhoz, hogy te is megszeress egy kicsit engem, bizony jó lenne, ha finoman ficeregve, helyezkedve, fészkelődve meglötyögtetnél magadban egy kis óceánt, hasadban egy korsó sört, mellkasodban egy findzsa mentateát, fejedben egy kancsó tiszta vizet. Akkor együtt tudnám veled énekelni, miről szólnak ezek az írások. Persze annak is örülnék, ha legalább elmondhatnám neked. Ülnénk a kocsmában, beszélgetnénk, aztán amikor kezdenélek megszeretni, akkor megmozdítanám egy kicsit a csípőmet. Észre sem vennéd, azt hinnéd, fészkelődök, helyezkedek, ficeregek. Pedig felfelé mozdítanám, mintha hastáncot járnék, mintha a folyadékot lötyögtetném benn, a gyomromban, a mellkasomban és a fejemben. Így beszélgetnénk, így himbálnád meg bennem magad. Ennyire ördögösség megérteni téged.

Ha már ezt nem lehet, mert nem érsz rá, mert nem mersz felhívni, pedig benne vagyok a telefonkönyvben én is és Zelka is, és Eliza is elérhető e-mailen, ha olyan félénk vagy, hogy nem keresel meg minket, akkor legalább saját hangomon mondanám el, miről szólnak ezek az írások.

Arra is gondoltam, ha már nem tudom beleénekelni a világtengerbe, talán egy kazettára kellene felmondanom.

Úgy kellene elmondanom, hogy azok is értsék, akik egy picit sem fészkelődnek, a világért meg nem mozdítanák a csípőjüket, annyit sem emelik meg a seggüket, mintha ficeregnének, hanem várják, hogy elmondjam nekik, megmondjam végre, mi a bűdös anyámnak hurcibálom őket körben ebben a világban, minek kérdezgetem azt a buta Elizát, minek csinálók szimbólumot mindenből, amit Zelka megtesz, még abból is, amit nem tesz.

Elmondanám, hogyan keletkeztek ezek az írások, de akkor kazettát is kellene mellékelni, meg persze kellene valaki, akinek elmondom, különben csak állnék a mikrofon előtt és nyökögnék és nem jutna eszembe semmi. Elmondhatnám valakinek egy kocsmában, a vonaton vagy a tárgyalóteremben, de akkor nem neked mondanám el.

Ha leírnám és csak azután mondanám fel magnóra, akkor meg persze már nem ugyanazt mondanám, mert az írás mindent átgondoltat. Ha valamiben bizonytalan vagyok, visszalapozok. Aha, tényleg. Itt ezt írtam. De benne hagyjam-e az ellentmondást?

Nekem nagyon tetszik az elmélet, miszerint az emberiség történetében az írás nemcsak azt hozta, hogy az uralkodó tudta, hány marhája van, hanem megtanított minket racionálisan gondolkodni is. Ezt a mi észjárásunkat nem lehet fejből mondott történeteken, elszálló szavakon kiformalni.

Szóval nem tudom csak úgy elmondani, hogyan keletkeztek ezek az írások, mert az elmondás azt tételezi fel, hogy sokszorosítva, magnókazettán adjam a könyv mellé a spontán beszédemet, tele nyökögéssel, küzdelemmel. Persze elmondhatnám Zelkának, hozzá viszonylag folyamatosan tudok beszélni, de ő olyan okosakat kérdez, hogy

belezavarodnék. Esetleg elmondhatnám Elizának, de ő nagyon buta.

Ha el akarnám venni az irodalomtörténészek és filológusok kenyerét, és pontosan el akarnám mondani, hogyan keletkeztek ezek az írások, előre le kellene írnom a szöveget és úgy magnóra olvasnom. Csakhogy az előre leírás is írás, ennek a keletkezését is el kellene mondanom. Ezért egyszerűbb, ha csak leírom, hogyan keletkeztek ezek az írások.

Ez is, az is írás. Mi a különbség e között és a többi között? Hogyan válik el ez a novelláktól? Úgy, hogy ez azokról szól. Narráció. A többi írás már valóság, kész tény, sőt, dolog. Itt vannak a kezemben kinyomtatva, némelyik idegen emberek írásaival egybe kötve, folyóiratban. Bárki hozzájuk férhet, a valóságnak éppolyan darabjai, mint a csatornafedő a Baross utcában, az állványzat az Országházon vagy a falfirkák a Déli vécéjében.

Az már fogósabb kérdés, hogy mi lesz, amikor Judit németbe dolgozza át az egészet. Az ő szemében már ez is ugyanolyan írás lesz, mint a novellák. Narrálja őket, belebújik a bőrömbé és mondja, mit érez, mi jut eszébe. Számára a novella lesz az élesztő, a novelláról mesélő szöveg a liszt, és a saját írása a kalács mazsolája. Arról ír majd a német változatban, hogy lovagolt és félrecsúszott a betétje, vagy nem is tudom milyen genitális bajt okozott neki a nyereg. Kemény kérdés lesz, hogy én ezt visszafordítsam-e magyarra, írjam-e meg, hogy Judit ezt gondolta? És írjam-e meg, hogy én mit gondoltam erről? És Judit ezt is fordítsa majd le németre?

És még valami fontos. Ez az írás nem módosult tudatállapotban készült. Persze nem tudom, mi is a módosult tudatállapot.

A pszichológia szerint módosult tudatállapotban a szellemi működés mintája olyan állapotra vált, amely a változást átélő ember számára másnak tűnik. Hát én írok itt álmokról, belehelyezem magam más emberek személyiségébe, életvilágába, bőrébe, medítálok mozdulatlan testtel, mondom félálomban a látomásomat Zelkának, szóval használok mindenféle technikákat, hogy közelebb kerüljek magamhoz, csak vegyszert nem. Legfeljebb sört.

Ami nem került be ebbe a kötetbe, az két félig kész írás. Az egyikben hipnózisban mászkálók saját magamban, végigjárom a testemet mintha törpe lennék, magamban bámulok magamba. Ez hamarosan megjelenik Gulliver igaz története címmel, de a másik történettel nem tudom mi lesz. Abban egy furcsa figura személyiségébe másztam bele. Félálomszerű állapotban követtem a sorsát egészen hétéves koráig. Akkor megpillantottam a szemével egy hétéves kislányt és megéreztem a betegséget a fiú lelkében. Nehezen jöttem vissza a hétéves korából, Zelka sokat hívogatott, feküdtem, fejem a vállán és nyöszörögtem, vinnyogtam, szűkültem, olyan rossz volt annak a gyereknek a bőrében, mégsem tudtam kibújni belőle. Zelka megijedt, hogy ez már valamiféle önhipnózis, félt, hogy magamba fogadom azt a gyereket, hogy felnövesztem magamban, hogy egyik személyiségemmé válik, aztán én is hajítani kezdek a hétéves kislányokra. Szóval most másképpen vagyok a nyomában. Követem, vizsgálgom a harmincas férfit, kíváncsi vagyok, mit csinál azokkal a hétéves lányokkal. Egyszer a Keletiben sikerült meglesnem. Ténfergett, őgyelgett, telefonálni akart. Persze érméje volt és nem sikerült neki. A kártya láthatólag nem szerepelt a lehetséghorizontján. Látszott, hogy nem vonat elé jött, de semmi. Egyszer csak metróra szállt és eltűnt.

Így megyek, nyomulok, kutatok magam után is, csak ha saját hétéves koromba szállok vissza, nem olyan nagy baj, ha ottragadok. És alkalmazok jócskán egyéb operatív eszközöket is. Lehallgatom a telefonjaimat, a beszélgetéseimet, melyeket régen magnóra vettem és még megmaradtak a vágatlan példányok, kutakodok az irataim között, belépek a számítógép mélyrétegeibe, azokba, amik a régi gép előtti gépnek az elődjéből, az öreg Commodore-ból vannak idemásolva. Átnézem azokat a feljegyzéseket, amiket még Commodore 64-esről vettem magnószalagra, onnan tepsiszerű lemezre, onnan betöltöttem az új, hatalmasnak tűnő memóriába, melyben Eliza is lakik. Ez a memória persze Elizástul, régi gépestül megint csak egy morzsája annak a memóriának, ami lassan túlcsordul, mert már színes képeket és egész könyveket őriz. Úgy két évet kell visszamennem. Ebből távlatból már jelentkezik a gyomromban az a furcsa érzés, hogy jaj, tényleg ez én voltam, meg hogy te jó ég, ez tényleg én vagyok, és előnt a szomorkás sóvárgás, a szégyen vagy éppen a sajnálat.

Ám ahhoz, hogy igazán újat tudjak meg magamról, más operatív eszközöket is használnom kell. Elsősorban a szemetesben turkállok. Zelka először kissé meghökkent, amikor megkértem, hadd vehessem leltárba saját szemetesünket, melyet aznap szokás szerint elfelejtettünk levinni. Csütörtök délután volt, hétfő déli óta gyűlt a szemét, tele volt a 20 literes zsák. Egy nylon fóliára borítottuk. Nagyképűen azt mondhatnám, a konyha közepére, pedig a konyhánk akkora, hogy saroktól sarokig volt éppen elég hely volt benne szétteregetni a méter széles fóliát. Faltól falig szemét.

Zelka kenyeret sütött. Én véres kezdőként egyik kezemmel a szemét között matattam, a másikkal a műanyaglapra

csíptetett papírra írtam. Mondom, véres kezdő voltam. Később megtanultuk, hogy ez olyan, mint a boncolás. Egyikünk gumikesztyűben matat, morzsol, nyomkod, szagol, nagyító alá vesz, a másik pedig szép rendszerben írja. Csakhogy a szemétben sok mindennek nincs neve, így meg kellett tanulnunk a névadást is. A felesleges dolgokra gyerekkori- vagy tájszavaink vannak. Felnőttek Budapesten már csak a lényeges dolgokról beszélnek. Az is sokat számít, hogy mit fogunk meg először, mert ez befolyásol bennünket az elméletalkotásban. Arra is rájöttünk, mennyire pontos lenyomata a szemetes életünknek, vágyainknak, de még annak is, mit gondolunk magunkról.

Bizony jó lenne, ha finoman ficeregve, helyezkedve, fészkelődve Te is meggondolnád, mit tudnál meg magadról ha a saját tegnapod hordalékát kutatnád át.

Saját szemetünk

(1999. 10. 22.)

20 literes kék szemeteszsákban:

Samponos flakon: Ezért nyúltam először, mert tisztaságot sugallt. A haj számomra fontos önkifejezési eszköz. Az ember hajas állat. Zelka kimutatta, hogy a hosszú hajú lányok sokkal népszerűbbek az iskolában, mint rövid hajú társaik vagy a fiúk.

2 fél citromhéj: Zsugorfóliában voltak. Alig piszkosak, alaposan kicsavarva. Zelka kinyomta a citrom levét, én meg kiskanállal kikapartam. Szeretem rágni a rostjait.

Egy marék pattogatott kukorica banyája: A ki nem pattogott, vagy félig kibomlott szemeket hívjuk banyának. Házi használatú szó, Zelka hozta gyerekkorából. A moziban kapható popcorn-ban ritkán van banya, annál